

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Madoz, núm. 31 y 35
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

A PUNT DE SORTIR

VOLÚM III

DE LA

Biblioteca de LO CATALANISTA

APLECH DE POESIAS

donadas á llum en aquest periòdich

EN LO TERCER ANY DE SA PUBLICACIÓ

Forma un volúm en octau de planas y conté composicions dels se güents autors:

Agnès Armengol de Badia, Dolors Monserdá de Maciá, Joaquim Ayné y Rabell, Bonaventura Bassegoda, Ramon E. Bassegoda, Joseph Blanch y Romaní, Francesch Pelay Briz, Joseph Calonge, Anton de P. Capmany, Antoni Careta y Vidal, Modest Durán y Folguera, Francisco Flos y Calcat, Joseph Franquesa y Gomis, Joan Freixa y Cos, Angel Garriga, Joseph Got y Anguera, Angel Guimerà, Víctor Iranzo y Simon, Lluís Lopez Oms, Joseph M.ª Jordá y Lafont, Francesch Matheu, J. Martí y Peydro, Apeles Mestres, Ernest Moliné y Brasés, Lluís B. Nadal, Jaume Novellas de Molins, Emili Pascual, Joseph Pons y Gallarza, Félix Pizcueta, Vicens W. Querol, Manel Ribot y Serra, Joaquim Riera y Bertrán, Rafel Sales, Frederich Soler (*Pitarra*), Joaquim Tomasino, Jascinto Torres y Reyató, Francesch Ubach y Vinyeta, Marian Vallés y Vallés, Jascinto Verdagner, N. Verdagner y Callís.

Preu: UNA PESSETA

Pera ls suscriptors: DOS RALS

Estará de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcinos de Llorens Lladó, Sant Pau, núm. 4, y en la Imprempta d' aquest periòdich.

LOS VOLUNTARIS PER UN ANY.

Seguint la mania reformista que fa uns quants anys domina als ministres de la Guerra, també lo general Azcárraga té en cartera sos projectes de reforma, entre 'ls quals hi ha lo que nostres vehins d'enllà dels Pirineus coneixen ab lo nom de «Voluntaris per un any,» y que en realitat deurian dirse Soldats per un any, ja que de voluntaris no 'n tenen mes que haber pagat un tant per no servir mes qu' un any en actiu per compte de tres que 'n serveixen los altres; es com si als que ab la lley actual se redimeixen pagant tres cents duros los hi diguessin voluntaris de reserva.

Segons lo projecte del ministre de la Guerra per poder ser voluntari per un any te obligació lo recluta de pagar son armament, equipo y vestuari; en cambi disfrutará dels beneficis de no servir mes qu' un any, dormir fora del cuartel y poder ser oficial de reserva (sense paga) tenint per aixó últim de fer primerament práctica de sargento.

Nosaltres preguntém al general Azcárraga ¿ha viscut V. E. dintre d' un cuartel? ha dormit en sas cuadras? coneix V. E. la vida íntima del soldat ab sas amistats y sos odis? coneix las relacions entre 'ls individuos y las classes de tropa? Creyém que nó; que si conegués á fondo los petits dramas que aixó porta (dramas que moltes voltes lo concell de guerra converteix en tragedias) abans de establir los voluntaris per un any reformaría primer las costums y modo de viurer del cuartel.

Si 'ls voluntaris per un any dormen fora del cuartel, no podrán fer los serveys de guardia, cuadra, cuartel é imaginaria que imprescindiblement los portaría á passar á lo menos tres nits per setmana al cuartel ó á los cossos de guardia: sols podrían fer los serveys d' ayguador, policia (escombrar los patis y los escusats) y lo de ajuda de ranxo (pelar petatas); no creyém que lo ministre de la guerra vulgui dedicar á aqueixos serveys á joves que en sas casas gosavan de relatiu benestar y que tindrán regular instrucció com ho prova lo tenir noranta ó cent duros pera pagar son armament y vestuari: allavors se trobarán en lo cuartel dos classes de soldats, una destinada á fer tots

los serveys d' armas y economichs y l' altre que no farà res mes que l' exercici ¿com ho pendrán los que 's veurán pressisats á trevallar per los altres? agafant odi als privilegiats y procurant férlos hi tot lo mal possible y com los cabos y sargentos han de sortir de la classe no privilegiada (per la sensilla rahó de que per ser sargento se nessecitan á lo ménos quince mesos de servey) los voluntaris per un any se trobarán que sens haber fet cap mal á ningú, al arribar al cuartel fins las pedras los hi serán enemigas; las classes á la mes petita falta los arrestarán ¿y ahont passarán l' arrest si dormen fora del cuartel? no podrán fer cabos d' entre ells per que al cumplir marxan á sas casas y per lo tant no tindriam may sargentos. No 'ls queda altre recurs que sufrir ab paciencia las mil brometas que avuy en los cuartels tenen d' aguantar los voluntaris per diner vulgarment coneguts ab lo nom de *borricos* que los demes soldats no poden veurer ni ab pintura. Los oficials ab tota sa energia no podrán evitarlas en la majoria dels cassos, primer per no estar ells en lo cuartel mes qu' en las horas de servey y després per que los cabos ajudarán á sos companys y lo sargento de setmana á los cabos per ser amich d' aquestos; si l' oficial aixeca lo castich imposat per lo cabo y confirmát per lo sargento ¿com queda la disciplina militar y lo prestigi dels galóns?

Si ab los voluntaris per un any ne fan regiments nous y los tenen en cuartels á part tindrán de llogar serenos per vigilarlos de nit, las rivalitats entre infanteria, caballeria, artilleria y enginyers que tantas barallas y motins han costat; allavors esclatarán ab mes forsa entre aquestos cossos y los voluntaris.

Los voluntaris al sortir de nit del cuartel ¿quedan subjectes á la disciplina militar? si troban en algún establiment públich, oficials com deurán tractarlos? aixecantse y no sentantse fins que aquestos ho indiquin com mana l' ordenansa?

Per aixó dihém que molt primer que establir lo voluntariat per un any, convé reformar l' ordenansa, cambiar lo modo de ser de nostre exercit y donár mes instrucció á las classes é individuos de tropa.

J. B.

SECCIÓ POLITICA

Entre 'ls politichs madrilenys sembla qu' ara está de moda lo perfecte reconeixement de la autonomia administrativa de la Provincia Vascongadas.

Los mateixos partits que tan junts y compactes votaren la mort dels furs de Basconia, avuy 's barallen pera esser los primers en volér reconeixer formalment lo dret que tenen los bascongats á administrarse lliurement sos particulars interessos.

Mes val aixís.

Ja que per regla general los governs d' Espanya no 's cuidan d' altre cosa que lo que interessa á sus respectius partits, sempre fora digne de tenirse en compte que en aquestos temps de despotisme lliberal, se reconeixes la justícia de las aspiracions regionalistas.

Y per mes que tot lo que pretenen lliberals y conservadors, no te altre obecte que assegurar las eleccions que ja s' acostan, nosaltres, prescindint de l' egoisme que mou als politichs madrilenys, celebrariam la victoria dels bancongats considerantla com un dels primers grahons de l' escala que 'ns ha de fer pujar al cim de nostras mes justas reivindicacions.

Unica manera de poder escombrar d' una vegada tot 'l baf pestilencial de la politica madrilenya, que 'ns portaria irremisiblement á la mes espantosa ruina.

Lo celebèrrim senyor Romero Robledo continua á horas d' ara sense haver trovat colocació.

Es á dir, continuava sense, á l' hora de escriurer aquestas ratllas.

No fos cás que al sortir á llum lo present número ja s' hagués fet algún arreglo y allavoras 'ns podria fer quedar malament.

Es que ab aquesta gent es necessari anar ben tocat y posat per no fer una planxa.

Com s' están tant poch temps en una mateixa posició no 's pot parlar de sos nous *actes patriotichs* fins un quart després que 'ls han posat en obra.

Y axis y tot 'ns espossem á donar noticias vellas porque en l' espay de 15 minuts ja poden haver cambiat de domicili politich.

Segons las últimas noticias, donchs, lo senyor Romero Robledo no s' ha declarat encara dintre 'l partit conservador.

Y no será pas per falta de ganas, perquè entre ell y en Cánovas no pot haverhi mes bon afecte.

Pero hi ha pel mitj la sombra negra de 'n Silvela que li doldria perdre la plasa de según del partit y ab tot y las conveniencias..... patrióticas que 'n tocarian en cás de dirigi las eleccions 'n Romero Robledo, l' assumpto no marxa pas pel camí qu' aquest desitjaria.

Lo que es molt de planyer pels pobres infelissos que encara confian y segueixen á Romero Robledo en sa peregrinació politica madrilenya.

En bona hora que sense com va ni com costa se 'ls enimeni per allá hont més be li sembli, pero lo que are 'ls passa als pobres romeristas no te pas semblant en la historia de las miserias políticas espanyolas.

Aixó de que sempre tinguin d' estar ab un ¡ay! al cor, sense saber ab qui esta-

rán al cap d' una hora, ignorants continuament de quina careta política s' haurán de servir al eixir de casa, francament, no fa guerrero.

Es l' últim grahó que 'ls faltava per recórrer.

Per arribar á la completa anulació de sa personalitat aquí en la terra.

El Imparcial ha publicat un d' aquestos dias la part més essencial de la constitució de la República Argentina, que com ja es sabut está composta de petits estats completament lliures en son interior y disfrutant per lo mateix de la més amplia autonomia, y exclama després ab un entusiasme ben impropí de sas aficions unitaristas:

«¿No ha de marxar be un poble ab tot y sas contrarietats econòmicas, si 's regeix per lleys tan sabias?»

¿Donchs perque si reconeix *El Imparcial* las ventatjas que porta la autonomia política y administrativa, no ha de voler pera Espanya lo mateix sistema que tant admira en las potencias extrangeras?

¿Perqué, donchs, quan los catalans, bascongats, navarros y gallegos, demanan lo que es de justicia pera sos respectius pahissos no te altre sistema que 'l silenci despreciatiu, quan no la guerra més encarnisada contra nostras aspiracions justissimas?

Es molt salada la *imparcialitat* de *El Imparcial* y demás colegas centralistas.

Reconeixen la veritat y la justicia pero no la volen per casa.

¿Cóm se coneix lo que serian certas entitats de la política madrilenya si un jorn s' implantés en Espanya lo sistema regionalista!

Sembla que 'l jefe del partit lliberal senyor Sagasta está disposat á visitar á Barcelona al objecte de fer propaganda en be de sas ideas políticas.

Ab tal motiu los sagastins de la vehina capital están fent los esforços imaginables ab ajuda dels republicans de bona pasta, pera ferli una rebuda digna de son *indiscutible jefe*.

Ja cal que 's belluguin los fusionistas barcelonins si volen conseguir de la morigerada ciutat comptal l' explosió d' entusiasme que necessitan.

Lo que fora convenient es que ja que ve en Sagasta, li fessin visitar las fábricas dels voltants de Barcelona que tant perjudican, segons va dir ell un dia, á la industria de la capital.

Ara que será aquí, que se li ensenyi al menos á no fer riurer un altra vegada.

CRÍTICA MENUDA

Decididament la poesia es inútil en aquestos temps de prosa y lletres de cambi. Y no es perque faltin poetes. Lo *gremi* admet moltes classificacions. N' hi há de bons y de dolents; los bons son la excepció. Segons la classificació escolar se divideixen en lírics, épics y dramàtics. Entre 'ls primers n' hi han aficionats á expressar sos propis sentiments y son los íntims ó subjectius; altres s' inspiren devant de la naturalesa, llibre de signes cabalístics que sols los escullits saben llegir; aquest es amorós platónich, l' altre es exòtich, lo de més enllá *comet* poesias en albums y vanos...

Una classificació especial dels poetes de nostra terra es la de poetes en català y poetes en castellà. Adverteixis que aquests son també catalans de naixença y ja 's coneix en sos versos castellans. De vegades com si 'l remordiment los hi fes veure en sa conducta una ingratitut contra la literatura de casa, escriuhen en català, y alashoras sí que ho fan malament. Quasi tant com en castellà. No he sapigut trobar altre motiu d' aquesta estranyesa que la ambigüetat en que sempre fluctuan alguns escriptors indecisos, y com á tals poch privilegiats, que al fer una cosa ja pesan feixugament sobre son cervell las rahons que 'ls mou á practicar lo contrari. Tot ho fan d' una manera indirecta ó reflexa.

En virtut de sos estudis de poética que en l' Institut de segona ensenyansa han verificat més ó menos en l' idioma de Fr. Luis de Leon (no sempre s'ha de dir de Cervantes, y menos pel vers), y no han sapigut desferse d' una afició que tal volta los hi valgué 'l sobressalient en los exámens. Aixó sí; van un dia per casualitat als Jochs Florals ó á una vetllada catalanista y al tornar á casa fan un derrotxe de ratllas curtes, escrites en català, segons diuhen ells mateixos. N' hi han que hi escriuhen algunas vegades per compromís ab la senyora dels seus pensaments que 'ls ha agafat la dèria de lo català, ó ab un dibuixant, per exemple, que 'ls ha fet prometre una poesia per un dibuixet.

En algun grupo d' aquests podria classificar-se á don Frederich Rahola, poeta generalment en castellà, ab motiu d' una poesia, ilustrada per en Russinyol y publicada en lo darrer número de la simpática revista *L' Avens*.

Lo titol d' aquesta poesia es *L' emigrant*.

Aquí 'n van algunas mostres (¿de la poesia eh?)

Després d' haver parlat de la polsina argentada de la calitja del mar, d' una fumerada y d' una bandera al cim del *palo* major... y d' altres ri-pis, diu:

Llauger lo bot la mar talla

y ja 'ns hi aném acostant

¿Ahónt, senyor Rahola? ¿á la polsina, á la calitja, á la fumerada del vapor, ó á la bandera del cim del *palo* major?

Afins que nos embolcalla

¿No 's podia allargar més aquest vers? ¡Ah, don Procusto!

Afins que nos embolcalla

lo vapor que *surt* xisclant.

No 's creguin que ara usi la paraula *vapor* com á sinónima de barco com fa al principi, sino en lo sentit de fum. Los aviso perque no 's trobin confosos com m' hi trobat jo una bona estona pensantme que 'l vapor (barco) havia *sortit*, xisclant; y trobava pocas ratllas després que 'l emigrant pujava la escala del barco.

Un altra cosa, senyor Rahola, ¿de hont *surt* lo vapor? Aném llegint:

Lo barquer *crech* que sospira
com si fos un amich meu

En aquestos *dos* versos descobrim *duas* especialitats del poeta *bi-lingüe*. La primera consisteix en buscar paraulas aspres per encaixarlas á martelladas com si fossin tascons al mitx d' un vers curt. ¿Ahont va ab aquest *barquer crech que...*? L' altra es una curiositat que no deuen oblidar sos futurs biógrafos. Los amichs del senyor Rahola sospiran... ¿será perque 'ls conhou ab algunas quartillas plenas de *gotas de tinta*, es á dir, de poesías? Mes are me 'n adono de que no parla 'l poeta sino 'l emigrant; y comprench que sospirés lo barquer perque aquell (l' emigrant) per tota paga li va dir *adeu* al deixar lo bot, de manera que no sospirava, com si fos un amich, sino un anglés sense esperansas de cobrar.

L' emigrant ja es al barco, á la cuberta, y va dihent:

la contemplo tota *omplerta*
d' *altres* desgraciats companys.

Dos versos més: dos ripis. Prescindint del *omplerta*, es més interessant aquest *altres companys*. Hagués dit altres emigrants, no se 'l podia titllar per cap motiu, ¿pero *altres companys*, suposa que ja s' ha parlat d' uns ó d' algun. Per trobarlos caldria anar al tinter del senyor Rahola.

Segueixen alguns versos més en que explica que tots (lo company, *ell* y 'ls altres companys) feyan una mirada sèria, de sofriment, duyan lo front assenyalat... de més d' una arruga *amatent* y que

som los náufrechs de la terra
demanant salvació al mar.

figura que per calificarla d' alguna manera la calificaré de *echegarayesca*.

Com jo lo lloch abandonan
hont varen veure la llum.

¿Quina llum? ¿la llum eléctrica? Vosté volia dir ahont varen neixe ¿no es veritat? donchs ¿perqué no ho deya? Veliaquí l' inconvenient de ser bilingüe; ha usat en catalá sense poderho fer (literariament) una frase castellana.

Segueix l' emigrant:

hont la primera tristesa
van sentir y lo plaher
lo dols lloch de la infantesa
y de *nostre* amor primer.

Primer disbarat. Lo veurán no mes comparant las duas paraulas de lletra cursiva. Segón. Lo verb d' aquesta oració es, *sentir*; no n' hi d' altre, excepte l' auxiliar. De modo que 'ls companys del emigrant *van* sentir la primera tristesa, lo plaher (suposo que també 'l primer), lo dols lloch de la infantesa y 'l de *nostre* amor primer. ¡Sentir un lloch!...

Encara *van* sentir mes cosas:

la llar jamay apagada,
un sol tot plé de recorts
y 'l tros de terra sagrada
que guarda los *nostres* morts.

¿No compren are lo senyor Rahola qu' uns *companys* aixis havian d' emigrar? Una gent que sentia llochs, llarsno apagadas, un sol plé de recorts y un trós de terra— oh! una gent aixis, ja está judicada.

Parla després de la tristesa que l' hi vé
quan *ab suavitat* comensa
á *caminar* lo vapor.

Avans d' aquestos dos versos hi ha una de las ilustracions d' en Rusinyol. Mes oportuna que aquella hauria sigut una altra que representés un vapor *caminant*. Hi han frases que necessitan d' un dibuix que las aclari.

L' article 's va allargant massa y encare hi ha molt que dir: Sense comentari copiaré alguns versos més d' aquesta poesia (sic).

La vista ab deliri clavo
donantalshi mon adeu
en lo cim del Tibidabo
y en la torre de la Seu (¿quina?)

.....
sembla que *me* falta l' ayre.

.....
¡Ay! que la vista no alcança
ja ni un *escull* catalá (¿?)

.....
Deixaré aqueixa taleya
á mos fills com un llegat,
perqué no tinch més *ideya*
que la de torná aviat.

¿Pera fer mes versos com la mostra? ¿Que Deu y 'l senyor *Rayhola* no ho permetin!

E. E. E.

MATERIA

Avuy t' he vist, oh dona la que un dia
vas portar la alegria al meu costat;
á tú que sempre ab mi los noms juntantne
juntavam també 'ls llabis tot parlant.

T' he vist avuy; allá en la cementiri
en front la teva tomba m' hi aturat,
y á son peu, lo cap baix y 'ls ulls plorosos
estava sols per tú y ab tú pensant,

quan un home ha vingut y agenollantse
com qui vingués allí pera pregar,
á cops que 'n lo meu cor encar ressonan
ta llosa obrint sa tasca ha comensat.

Hé cregut que llavoras 't veuria
com aquell jorn per mi de recort sant
en que fugires de la terra aquesta
per no tornar may més al meu costat;
altre volta he cregut jo contemplarte
gropa com llavors, y hermosa encar;
he pensat que podria com llavoras
posar mos llabis en ton front gelat
m' he cregut veure't.... ha caygut la llosa,
y 'l fons de ton sepulcre sondejant
s' ha perdut ma mirada entre tenebras,
y soroll com de corehs sols hi escoltat.

L' enterrador s' hi ajup, lo front acotxa
y fins mos peus fa rodolar un cap:
va per cullirlo y dins sos ulls sens minas
enfontsanthi sos dits l' aixeca en alt
y al tirar-lo en los ninxo, desde fora
se sent com al rebotrer s' ha esberlat.

¡Tant sols quedava de ton cos purissim,
dins quatre fustas mitj corcadas ja,
un munt de verms y runas que 's podrian
y un crani brut y negre y trocejat!....

JOSEPH M. JORDÁ LAFONT

Per referirse á una de las instituciones catalanas que mes alt parlan de la nostra terra fora de ella, reproduhim avuy los següents satisfactoris párrafos d' una carta de Cuba que publicá un d' aquests darrers dias nostre estimat colega *La Renaixensa*. Diu aixís:

En los salons de la Llotja de la Habana 's reuniren 'ls socis de nostra Societat de Beneficencia Catalana,—genuina representació de la nostra patria en la Capital Antillana,—pera presenciar l' estat económic y elegir nova Directiva de la Institució que tantas llágrimas ha aixugat en los 49 anys que porta d' existencia, sense que una taca hagi entelat lo preciós cristall de sa puresa y bon nom, per qual motiu es tractada ab veneració per nostres paysans per l' alt prestigi que gosa en totes las esferas socials. Nostres antepassats, mitj sigle fa, al fundar aquesta associació colocaren en aquest territori espanyol la primera pedra del edifici «Beneficencia» que han vingut á terminar després las demás provincias hispanas y algunas colonias extrangeras.

Enorgulleix, ab just motiu, y sobre manera, poder consignar que, en lo transcurs d' aquesta mitja centuria, nostra benéfica Institució ha vingut treballant sempre, arrencant de la desgracia á tants y tants infortunats paysans que s' han trobat en lo cas extrém de la miseria en aquestas apartadas regions y que ab má pródiga y carinyosa han sigut recullits per nostra Societat de Beneficencia que ab rahó 's vanagloria de que durant eix mitj sigle, los Hospitals Civils de la Habana no registren en sos llibres á cap fill del Antich Principat.

En la direcció de la Societat hi han figurat los homes més preminents de la Colonia Catalana y es de notarse los esforços y sacrificis que tots han fet en la

bona direcció y administració y quals actes han sigut sempre aprovats per unanimitat. Lo càrrech de *Director* es de gran estima y senyalada distinció entre nosaltres. Merces á tant bonas y honradíssimas administracions y á filantrópichs donatius, la Societat suma avuy un capital propi que s'aproxima á 120,000 duros or, del que bona part está invertit en propietats que donan bons rédits ab profit de tants menesterosos com per desgracia hi ha.

Durant los 49 anys ha socorregut á 23,395 catalans y algun que altre no catalá, havent importat aquestos socorros la respectable xifra de 506,639'43 duros or. Fets com aquestos no necessitan de frases encomiásticas.

Si totas las corporacions volguessin imitar la administració de nostra degana societat, ¡quánt bé no aniriam!

Ab justicia, aquí á la Habana, cada vegada que 's vol retreurer un modelo d' Administració se cita solemnement á la Societat Catalana.

Y es de notarse també que, com van encarrilarla nostres antepassats, de la mateixa manera que van simplificar la administració, aquells patriotas fundadors aixís subsisteix avuy sens que s' hagi alterat res en lo mes mínim, com á tribut de veneració dels fundadors y com á deber sacratíssim á la tradició y als interessos doble més valiosos porque pertanyen als nostres pobres.

Un petit cambi hi ha hagut aquest any. Abans de comensar la Junta anyal es de rigor llegir la informació que presenta la comissió revisadora dels comptes y la documentació que sempre ha sigut castellana; enguany, ab sorpresa de tothom, l' informe ha vingut redactat en catalá y per primera vegada se deixá sentir nostre aymada llengua en acte tant solemne, que fou rebuda ab entussiasmas aclamacions y grans aplaudiments.

La Junta general després de aprobar las gestions de la Directiva que presideix l' entussiasma catalanista D. Felip Bohigas, doná, ensemps que una bona llistó á algun pretenciós y fatuo pretenent, una altra proba de cordura y estimació als que, ab tant fogós patriotisme y bon zel, treballan pel bon nom nostre y al efecte, y per unanimitat absoluta, la Junta aclamá ab entusiasme á D. Felip ab sos companys de Directiva—que ho son de fatigas—pera que quedessin un any mes en lo que celebrarem, si Deu ho vol, las bodas de plata de nostra estimada Beneficencia.

NOVAS

En l' exprés del dimars sortí pera Lisboa la distingida artista donya Italia Giorgio, ahont está contractada pera donar una série de representacions en un de sos més importants teatros.

Per tal motiu las representacions de la ópera *Carmen* que havia anunciat la empresa dels Camps de Recreo, han tingut d' aplasarse.

En la nit del passat dilluns intentaren robar en lo magatzém de la fàbrica que tenen los senyors Garriga germans en lo carrer del Jardí.

Lo vigilant fou qui se 'n adoná, y després de posarho en coneixement del duenyo que viu en una casa del costat de la fàbrica, tocá 'l pito demanant auxili, lo que feu que 'ls lladres haventse cregut descuberts fugiren á marxas dobles sense que fins el present s' hagi pogut sapiguer son paradero.

Una volta fet lo registre, se trobá un forat obert en la porta del esmentat magatzém y 'ls panys forssejats.

Lo temps continua plujós. Desde 'l dimars fins á l' hora en que escribim aquestas ratillas pot dirse que lo cel no s' ha aclarit, regalant una abundant pluja acompanyada dels corresponents llampechs y trons.

La brema, que en alguns punts d' aquesta comarca ja havia comensat, ha tingut de deixar-se fins á esperar que se sereni, que si continua com aquestos dias, la cullita, que fins al present tenia contents y satisfets á nostres pagesos, se perjudicarà en gran manera en la qualitat del vi.

Avuy á las 9 del vespre se posará en escena en lo Teatre dels Camps de Recreo la grandiosa ópera en 5 actes del immortal Meyerbeer, *La Africana*.

Alguns de nostres subscriptors de Barcelona se 'ns queixan de que no reben la mitat de números de nostre periódich.

Posem la queixa en coneixement de qui corresponent, per si vol atendre-la com es de justícia.

Per referirse al catalá il·lustre, l' infortunat autor del "Ictíneo," don Narcís Monturiol, traduhim d' un periódich de Figueras las següents ratillas:

"En la sessió celebrada per la Ajuntament d' aquesta ciutat, lo divendres últim, acordá fer seu lo pensament d' erigir en un de nostres millors carrers, un Monument á la memoria del insigne figuerench don Narcís Monturiol, inventor de la navegació submarina.

Pera portar á cap aquest patriótic pensament ab la rapidés y lluhiment possibles, s' acordá celebrar, aquesta tarde á las quatre, una gran reunió en lo Saló de sessions de la Casa capitular, á la que serán invitadas totas las personas mes notables, sense distinció de partits ni de classes, á fi de que quedí constituída la *Junta Ejecutora* y emprenga, sense descansar, los travalls preliminars.

Com se tracta d' una obra que no perteneix á cap partit ni á cap personalitat: com la gloria de Monturiol no es esclusiva de ningú y sols Figueras té l' dret de sa herencia; com l' infortunat inventor del "Ictíneo," essent figuerench era Catalá, y si Figueras pot vanagloriarse de guardar la llar del inventor, Barcelona, Catalunya entera, pot ab igual dret vanagloriarse de ser la pátria del invént; es deber de tots, es deber dels figuerenchs, dels barceloníns, dels catalans, contribuir á que d' una manera digna, se perpetui la memoria del géní, que ab sa obra, tant enaltí lo nom de la terra catalana.

A Catalunya, donchs, dirigim nostres prechs pera que acudeixi á rendir lo tribut de sa admiració y de son carinyo al home que, retirat per indomables miserias, renaix avuy de entre las runas de recents fracassos, ab tota la grandesa de son geni y ab tota la individualitat de son invént.

L' Ajuntament de Figueras ha votat ja la quantitat de 5.000 pessetas, que figurarán com primera partida en las llistas de subscripció que s' circularán, pera reunir recursos ab que poguér aixecar lo monumet projectat. Seguim tots los amants de Catalunya son espléndit exemple, á mida de nostras forsas, y ben prompte podrém enorgullirnos tots d' haver deixat á las generacions que venen, la proba del amor y l' respecte que guardém al que sabé donar dias de inmarcessible gloria á nostra terra. Al gran Monturiol."

Ha sigut denunciât nostre colega *El Alavés*, de Victoria, per un escrit que publicà en sa primera plana ab franja de dol y que comensava ab la *Viva Alava!* y acabava ab *Vivan los fueros!* ab motiu d' haver anat á la expressada ciutat don Antoni Cánovas del Castillo.

A consecuencia de la denuncia, se troba prés á Victoria nostre company en lo periodisme don Frederich Sodupe.

Desitjém al colega un fallo absolutori.

Traduhim de un colega barceloní:

"Segons noticias autorizadas rebudas per caracterisats conservados d' aquesta població, dintre de 14 ó 15 dias se reunirá la Junta aranzelaria y propondrá al govern varias midas proteccionistas, entre ellas la derogació de la base quinta.

Aquestas midas las acceptará y posará en vigor immediatament lo ministre, usant de la autorizació que té.,

Anuncian los diaris barceloníns que 'l *Gremi d' Agricultors de Sabadell y sa Comarca* ha anunciat y está preparant ja 'ls treballs pera celebrar una Exposició Regional Agrícola en la mencionada ciutat, qual inauguració 's verificará 'l primer d' Agost del any vinent, día de la Festa Major.

Tots quants vullguin contribuir ab la exposició de sos productes poden acudir al President de dita Associació.

A invitació del Excm. senyor Bisbe s' han reunit baix sa presidencia, en lo Palau episcopal de Barcelona los reverents eclesiástichs que venen ocupantse en la preparació del Sínodo Diocesà, y 'ls que han d' exercir en los carrechs oficials, qual nombrament deu procedir á la reunió del mateix. Se doná compte dels travalls verificats fins al present y 's detallá 'l ceremonial que hará d' observarse conforme á las prescripcions canónicas y litúrgicas. Lo projecte de constitucions sinodals, imprés en catalá, s' ha distribuït á tots los membres del Excm. Capítol Catedral y Reverents rectors.

Lo Sínodo será convocat solemnement lo día 20 del actual, ó sia avuy, publicantse la convocatoria en lo *Boletín eclesiástico*.

Lo Sínodo se congregará lo 20 d' Octubre, á las vuit del matí, en la Catedral Basílica, ahont tindrán lloch las sessions solemnes, celebrantse las secretas en Sant Felip Neri.

Además de las dignitats eclesiásticas, Capítol Catedral, arxiprestes, rectors de la diócesis y demás sacerdots que tenen dret á concorre al Sínodo y pendre part en las deliberacions y acorts, s' invitará á ell á las primeras autoritats de Barcelona, quinas tindrán lo carácter de testimonis *ad honorem*.

Exercirá lo càrrech de Promotor l'ltre. senyor Ardiaca doctor don Joseph Casas, lo de Mestres de ceremonias l'ltre. senyor canonge doctor don Antoni Estalella.

Pera 'ls tres sermóns que deuen predicarse, un en llatí, altre en castellá y altre en catalá, se nombra respectivament al Il·lustríssim senyor Magistrat doctor don Joseph Vallet, al Reverent Rector de San Feliu de aquesta ciutat y al Reverent Rector de Collsabadell. Se designa pera cronista del Sínodo al Reverent D. Joseph Ildefons Gatell, Rector de Santa Agna, qui deurá redactar una ressenya que 'ns donará á la impremta y tindrà l' encàrrech de proporcionar á la premsa periódica los datos que aquesta necessiti, en especial

los referents á las sessions que, segons prescriuen los Cánons, deurán celebrarse á porta tancada.

S' ha repartit á Tarrassa las entregas 4.ª, 5.ª, 6.ª y 7.ª del tomo del Certamen del Ateneo Tarrassench que contenen la conclusió de la memoria del senyor Vinyals referent al Ateneo, la del senyor Manyé del mateix assumpto, las odas *A la Industria* dels senyors Ubach y Vinyeta y Ribot y Serra, y la memoria de la *Armonía entre 'l treball y 'l capital* del senyor Prats y Cornell.

En la Escola Industrial de Barcelona ha rebut lo títol d' enginyer, en la especialitat mecànica, nostre estimat company de redacció don Manel Folguera y Durán, á qui nos plau felicitar coralment, desitjantli tota mena de prosperitats en sa carrera.

Dintre pochs dias se posará á la venda lo volum tercer de la biblioteca de LO CATALANISTA, contenint las poesias publicadas en aquest periódich en lo tercer any de sa publicació.

Las personas que desitjin adquirirlo podrán passar avis á aquesta Administració, que se 'ls hi reservarán los que soliciten.

Vegin nostres llegidors la reforma del voluntariat d' un any que 'l ministre de la Guerra pensa introduhir en la ley del reclutament y reemplaás del ejército.

Los minyons que al entrar en sorteig adquiereixin per son compte l' armament y 'l vestuari, serán dispensats del servey de los cossos; rebrán la instrucció en regiments determinats; dormirán en sas casas, y sols se presentarán en lo quartel á hora y en épocas convingudas.

Lo servey pera aquestos soldats durará solzament un any, y 'ls que 'l compleixin ab bonas notas y aspirin á ser oficials de la reserva gratuita farán en los cossos per algun temps lo servey de sargento.

La reducció de temps en lo servey se compensará ab un impost que 'l general Azcárraga pensa destinar á la millora del armament y la fortificació de plassas.

Lo vestuari y armament dels voluntaris d' un any que no vulgan arribar á oficials de la reserva gratuita, quedará en benefici del Estat al sortir aquells de las filas.

Se calcula en 15.000 lo número d' equipos y armaments que cada any poden quedar magatzemats en los parchs.

La edat pera entrar en sorteig será de 20 anys, pero 's concedirán prórrogas als minyons que, al cumplir aqueixa edat, probin que están seguint una carrera. Lo máximun d' aquestas prórrogas será fins als 25 anys.

S' ha publicat lo n.º 7 de *La semana popular ilustrada* que inserta lo següent esculit sumari:

Text: *El "Don Juan," de Mozart juzgado por Gounod.*—*Aventura cingética.*—*Al recibir mi retrato*, per Pere A. de Alarcón.—*El viento y la nube*, per P. Suárez-Bravo.—*Explicación de grabados.*—*La electricidad natural y la artificial*, per S. F.—*Lluven submarinos.*—*Arte de llegar á los 100 años.*—*La electricidad y el aire comprimido.*—*El gato antiguo y el moderno.*—*De aquí y de allí.*—*Postres.*

Grabats: *Caballos salvajes*.—*Mozart*.—*Japonesa*.—*El combate de Saint-Privat*.—*La caza del raton*

Per Real orde de fetxa 19 d' Agost últim, s' ha autorisat á la Direcció general de la Deuda pública y á las Delegacions d' Hisenda en provincias, pera admetre lo cupó de la deuda corresponent al trimestre que vens en 1.ª d' Octubre próxim vinent.

Trobatse molt adelantadas las obras de restauració del teatro de Novetats de Barcelona 's publicarán dintre de poch las llistas del personal de la companyia catalana que deu actuar en la próxima temporada de 1890 á 91 y s' obrirá un abono pera días festius per la nit.

La Comissió que enten en la creació de la estàtua del malaguanyat poeta Cabanyes, que deu esser colocada en la fatxada del edifici Biblioteca Museu Balaguer, de Vilanova y Geltrú, ha celebrat en aquella vila una reunió pera tractar de las festas ab que 's celebrará la inauguració de dita estàtua y que 's verificará segons sembla á últims d' Octubre próxim, lo dia en que 's commemora la fundació del citat Institut.

Solemníssima estigué la important vetllada literaria musical que en la setmana darrera 's celebrá en los grandiosos salons de la *Lliga Regional* de Manresa. La numerosa concurrencia que hi assistí en quedá extremadament satisfeta.

Lo rey Cárles de Wurtemberg, soberá de la pátria de Schiller, Wieland y Unland, acaba de nombrar al insigne escriptor alemány Dr. Joan Fastenrath, caballer de primera classe de la distingida orde de Frederich per la publicació de son llibre *Trobadors catalans de la actualitat*.

També sabem que nostre ilustre amic va á publicar la segona edició d' aquell llibre ab diferentas novas traduccions de poesias catalanas.

Las duas noticias proban la aceptació que ha obtingut en Alemania la selecta obra del senyor Fastenrath, felicitantlo nosaltres calorosament per recaure en ell y al mateix temps en las lletras catalanas tan senyalada y merescuda honra.

La subcomissió del Museo de reproduccions de Barcelona tracta d' imprimir grans impuls á la seva realisació. Sembla que domina 'l criteri de obtenir la reproducció de las obras y monuments mes notables del mon y dedicarse després á la reproducció dels monuments de Catalunya, quals exemplars servirian de canbis ab altres Museos extrangers, adquirintse per aquest medi reproduccions del monuments de Fransa, Italia ó Inglaterra.

Desde 'l mes de Juliol se publica á París una nova revista ab lo titol *Le XXéme Siécle Littéraire*, que si per ara no té gran aspecte, sembla que hi ha propósitos d' engrandirla y de ferne l' eco internacional de la joventut literaria llatina. En aquest concepte comensaran per entrarhi treballs dels cultivadors de totes las llenguas parladas en algunas regions francesas, y com lo catalá es parlat en quasi tot lo departament dels Pyreneus Orientals, hi ha desitjos d' estendre la coloboració fins á tota Catalunya, publicanthi treballs d' es-

criptors nostres sempre ab la traducció francesa al costat, lo que podria donar á conèixer un poch més nostra literatura.

Lo día 3 del corrent mes morí de malaltia sobtada, en Banyolas, don Joseph M.ª de Molins de Clas, avi de nostre estimat amic col·laborador don Jaume Novellas de Molins, á qui enviém per tan irreparable pèrdua la expressió de nostre sentiment.

La fàbrica de filats que funcionava á Sitges baix la rahó social de "Torradellà germans," ha cessat en sos treballs, haventse despendit als operaris y desmuntat la maquinaria. Es un nou element de vida que pert aquella vila, tan necessitada de recursos permanents.

Que aprenguin los trevadors y vegin quins son los resultats de las lluytas entre 'l capital y 'l treball.

Interessantse pel be general del país, los intel·ligents directors del Camp d' experimentació del "Centre Catalá," de Sant Sadurní de Noya don Rafael Mir y D. Francisco Romeu, están fent en la actualitat un viatge per los departaments francesos pera estudiar lo referent á las vinyas americanas, viatge que considerém molt profitós pera Catalunya, sobre tot ara que la filoxera no sembla sino que l' hagi d' invadir d' un cep al altre.

En nostre darrer número compíarem d' un colega la següent noticia.

"Lo doctor Chamberland, ajudant del célebre doctor Pasteur y sos colegas Meunier y Capse, acaban de fer un descobriment importantíssim. Consisteix en que la essència de canyella escampada per la habitació d' una persona atacada de febre tifoidea (tifus), mata als bacteris (microbis) en dotze horas, deixant al malalt fora de perill, é impeding propagar-se la malaltia.."

Mes tart hem sabut que consultat lo Laboratori del ilustre químic francès sobre la fé que 's podia tenir en dit descobriment, ha respost negantho en absolut.

Segons noticias, lo "Centro Industrial de Catalunya," se proposa realisar un certámen entre 'ls industrials catalans, al objecte de concedir premis als que mes se distingeixin en presentar models de diferents objectes auxiliars de la industria. Sembla que la idea es que 'ls petits industrials que no poden concórrer á las grans exposicions puguin donar á conèixer sos productes.

Dintre de poch s' anunciará 'l programa que ara s' está formulant per una comissió nombrada per aquella societat.

En la memoria que 'l cónsul d' Espanya en Lóndres dirigeix al Ministeri d' Estat se llegeixen los següents párrafos:

"En los olis no hi ha que esperar millora, mentres lo culliter espanyol no s' avinga á donar als olis las mateixas condicions de sabor, color y transparencia que tenen los olis superiors italians, ó be que en los olis sense refinar puga assimilar los preus que d' altres païssos mes llunyans d' Inglaterra que Espanya, y d' un grau de progrés inferior al nostre.

Mentres d' Espanya s' importa per la insignificant cantitat de 9,649 lliuras estarlinas, d' Italia s' importa per 495,000, de Turquia per 61,000 y de Túnez per 21,500.

Lo célebre violinista navarro don Pau Sarasate, que l' any passat no pogué realisar sa anunciada visita á Barcelona per causas ajenas á sa voluntat, ha mostrat desitjos de que sia 'l públich d' aquesta capital lo primer que 'l senti á sa tornada d' América. Lo distingit artista arribá allí fa pochs dias y dona varis concerts en lo Teatro Lírich, havent tingut lloch el primer lo dia 18 del corrent.

En dits concerts hi pren part també lo concertista de violí don Climent Harguren, tocant los dos artistes lo duo de violins *Navarra*, darrera composició del senyor Sarasate, que ha obtingut un éxit extraordinari.

Lo diumenge passat se celebrá 'l Certamen Literari de Sant Gervasi de Cassolas.

Llegí 'l Discurs presidencial el distingit metje Dr. D. Joan Giné y Partagás.

Y la Memoria reglamentaria 'l secretari del Jurat, don Adolf Mas Yebra.

Resultá premiat ab la *Flor natural* don Joseph Ignasi Miravet, per sa poesia *Ahir*. Elegí Reina de la festa á la bella senyoreta donya Amalia Mora de Bocardí, que pasá á ocupar lo trono que li estava destinat.

Los demás premis foren adjudicats de la següent manera:

2.na Memoria sobre 'l treball dels fills, original de don Joseph de Sanmartí y Falcón.

3.ra Id. sobre la higiene de la primera infancia, de don Gustavo Martí de Revert. Accésit de donya Vicenta Janer.

4.ta Accésit: Poesía *A la virtud*, de don Francisco Tomás y Estruch.

5.na Memoria sobre las "causas de la crisis industrial que atravessa Espanya,, de don Juli Vidal y Montaner.

6.ta Poesía *Bell esguart*, de don Alfons M.ª Parés.

7.ta Memoria sobre "ls medis que deurian emplearse pera conciliar lo capital ab lo treball,, de don Ramon Jené y Ferré.

8.ta "Influencia del periodisme en las petitas localitats,, de don Francisco Tomás y Estruch. Accésit de don Joan Moles.

9.ta "Medis d' afavorir la exportació dels productes espanyols á América,, de don Joan Costa y Milans.

14. "Influencia de la dona ilustrada en la vida doméstica y en la social,, de la senyoreta donya Vicenta Janer. Primer accésit, á don Joseph Anton Blanco. Segon, á don Ricart Andreu y Robert.

ANUNCI OFICIAL

CENTRE CATALÀ de Sabadell

Aquest Centre convida á tots los socis á la Reunió general que pera la renovació parcial del Consell, tindrà lloch en lo local del mateix, Rambla, 48, lo dijous pròxim, dia 25 del corrent, á las 9 de la nit.

Sabadell 20 de Setembre de 1890.—P. A. del C. G., Enrich Diumaró y Grané, Secretari.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL